

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Tämä on rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Kondelin, Heli; Raussi-Lehto, Eija; Äimälä, Anna-Mari; Mettälä, Marika (2019).
Kättilölehti, 1. 26-27.

Kättilötutkinto suurennuslasin alla

Tulevaisuudessa kättilötutkinto saattaa olla kaksivuotinen ylempi korkeakoulututkinto, joka rakentuu nykyisen sairaanhoitajan ammattikorkeakoulututkinnon päälle.

TEKSTI HELI KONDELIN, EIJÄ RAUSSI-LEHTO, ANNA-MARI ÄIMÄLÄ JA MARIKA METTÄLÄ
KUVAT SILVA LEHTINEN

Suomalainen kättilökoulutus on ollut tarkasti säädeltyä ja suurennuslasin alla koko 202-vuotisen historiansa ajan. Suomalaisen kättilön koulutuksen myötä saavuttama osaaminen on ollut tunnustettua ja arvostettua huolimatta siihen kohdistuvista kriittisistä kysymyksistä.

Suomen liittyttyä vuonna 1995 Euroopan unioniin on keskeinen kysymys koulutuksen arvioinnissa ollut se, täyttääkö suomalainen kättilökoulutus eurooppalaista kättilökoulusta säätelevät direktiivit. Kysymys on koskenut ensi sijassa koulutuksen kestoja; sen sisältöön kritiikki ei ole kohdistunut.

Ajoittain on keskusteltu kaksoistutkintorakenteen ongelmallisuudesta. Viimeksi aihe nousi esiin vuonna 2014, kun opetus- ja kulttuuriministeriö ja ammattikorkeakoulut käynnistivät korkeakouludialogin tarkoituksenaan kehittää sosiaali-, terveys- ja kuntoutusalan koulutuksen kokonaisuutta. Dialogiin osallistuivat myös sosiaali- ja terveysministeriö, Valvira sekä alan keskeiset sidosryhmät. Keskusteluissa tuli esille tarve purkaa kaksoistutkintorakenne.

Kättilökoulutuksen kehityskaari

Kättilökoulutus on kehittynyt vuodesta 1816 nykyiseksi 4,5-vuotiseksi koulutusrakenteeksi monien vaiheiden kautta. Koulutusrakenteet suomalaisen kättilötyön historian aikana on esitetty taulukossa 1.

Kättilökoulutuksen nykyinen sääntely EU-alueella

Ammattipätevyysdirektiivien mukaan kättilön muodollista pätevyyttä osoitta-

Alkamisvuosi	Koulutuksen järjestäminen
1816	8 kk – 2 v kättilön opinnot synnytyslaitoksessa, yhteydessä yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan
1859	2-vuotinen kättilökoulutus yliopiston yhteydessä
1879	10–12 kk kättilökoulutus yliopiston yhteydessä + vuosittainen pätevyyden osoitus esimiehelle tai opettajalle
1926	15 kk kättilökoulutus kättilöopistossa yliopiston alaisuudessa
1934	2-vuotinen kättilökoulutus itsenäisessä Kättilöopistossa
1968	sairaanhoitajakoulutuksen ja työkokemuksen jälkeen suoritettavat 9 kk erikoistumisopinnot
1987	3,5-vuotinen kättilön opistotutkinto
1993	4,5-vuotinen kättilön opistotasoinen kaksoistutkinto: kättilö ja sairaanhoitaja (EU-direktiivit määrittävät koulutusta)
1996	4,5-vuotinen ammattikorkeakoulutasoinen kaksoistutkinto: kättilö ja sairaanhoitaja

Taulukko 1. Kättilötutkinnon rakenne vuodesta 1816 nykypäivään.

van asiakirjan tulee täyttää yksi seuraavista edellytyksistä:

a) vähintään kolmivuotinen, täysipäiväinen kättilön koulutus, johon on sisällynyt vähintään 4 600 tuntia teoreettista ja käytännön opetusta, joka voidaan ilmoittaa ECTS-pisteinä ja jonka vähimmäiskestosta vähintään kolmasosa on ollut kliinistä opetusta;

b) vähintään kaksivuotinen, täysipäiväinen kättilön koulutus, johon on sisällynyt vähintään 3 600 tuntia opetusta, joka voidaan ilmoittaa ECTS-pisteinä – kättilön koulutuksen edellytyksenä on yleissairanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan muodollinen pätevyys;

c) vähintään 18 kuukautta kestänyt täysipäiväinen kättilön koulutus, johon sisältyy vähintään 3 000 tuntia opetusta, joka voidaan ilmoittaa ECTS-pisteinä – kättilön koulutuksen edellytykse-

nä on yleissairanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan muodollinen pätevyys ja sen jälkeen vuoden ajan ammattiin liittyvien tehtävien harjoittaminen.

Kättilötutkintoa koskevat selvitykset 2015 ja 2018

Vuonna 2014 aloitetun korkeakouludialogin jälkeen ensimmäinen askel kättilökoulutuksen rakenteen ja direktiivimukaisuuden selvittämiseksi oli **Päivi Karttusen** ja **Marjukka Vallimies-Patomäen** selvitys *Kättilökoulutukselle uusi suunta – Selvitys rakennevaihtoehdoista* (2015).

Selvityksen keskeinen tulos oli, että nykyinen 4,5-vuotinen kättilötutkinto täyttää ammattipätevyysdirektiivin koulutuksen sisällön ja osaamisvaatimuksen osalta, mutta ei koulutuksen keston osalta. Jotta direktiivin vaatimus sekä sairaanhoitajan että kättilön

Nykykaiseen kätilökoulutukseen kuuluu simulaatioharjoituksia, joita seurataan ohjaimosta videokuvan avulla.

tutkinnon osalta täyttyvät, nykyisellä kaksoistutkintorakenteella ammattipätevyys saavutettaisiin vasta vuoden työkokemuksen jälkeen tai pidentämällä koulutusta noin puolella vuodella.

Parhaana vaihtoehtona selvitystyöryhmä piti Bolognan prosessin mukaista rakennetta. Sen mukaan opiskelija ei suorittaisi kahta samantasoista ammattikorkeakoulututkintoa, vaan kätilötutkinto olisi kaksivuotinen ylempi korkeakoulututkinto, joka rakentuisi nykyisen sairaanhoitajan ammattikorkeakoulututkinnon päälle.

Viimeisin kätilötutkintoa koskeva selvitys *Kätilö AMK-tutkinto YAMK-tutkintona* tehtiin keväällä 2018 Tampereen ammattikorkeakoulun hankkeessa yhteistyössä Metropolia Ammattikorkeakoulun kanssa. Hankkeen rahoitti opetus- ja kulttuuriministeriö.

Selvityksessä kuvattiin, millaisilla koulutusrakenteilla kätilöiden siirtyminen työelämään olisi mahdollisimman joustavaa ja nopeaa. Lisäksi kuvattiin kätilön laaja-alaiseen asiantuntijuuteen tulleet muutokset Suomessa ja kätilökoulutuksen toteutumista EU-maissa sekä tehtiin aiempaa selvitystä täydentävä ehdotus kätilökoulutuksen rakenteesta.

Raportissa on arvioitu eri näkökulmista perusteluja kätilökoulutuksen kehittämiseksi yleemmäksi professio-

orientoituneeksi ammattikorkeakoulututkinnoiksi. Siinä punnitaan myös uudistuksesta mahdollisesta syntyviä haasteita.

Selvityksen mukaan kätilökoulutuksen tason nostoa kansainvälistä *Advanced Midwife Practitioner*-tasoa vastaavaksi voidaan perustella kätilön nykyisellä itsenäisellä työnkuvalla sekä osaamisella, jota muutoksessa oleva terveydenhuolto edellyttää. Tämän lisäksi nykyinen kätilötutkinto sisältää piirteitä, jotka jo nyt vastaavat ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tasoa ja vaatimuksia.

Seuraava vaihe kätilötutkinnon uudistuksessa odottaa opetus- ja kulttuuriministeriön ratkaisuja. Uusia ratkaisuja ei tehty vuoden 2018 aikana, vaan päätöksenteko on opetus- ja kulttuuriministeriön ja ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston keskusteluissa päätetty siirtää seuraavalle hallituskaudelle.

Katse tulevaisuuteen

WHO korostaa globaalisti korkeatasoisen kätilötyön merkitystä ensisijaisena ratkaisuna vältettävissä olevan äiti- ja lapsikuolleisuuden vähentämiseen. Siksi kätilökoulutuksen Suomessa on keskeinen kansainvälistäkin tarkastelua.

Kätilökoulutus on Pohjoismaissa siirtymässä maisteritasolle. Elämme lähde kehitysprosessiin mukaan, vapaa liikkuvuus työelämässä tulee vaikeutumaan.

Simulaatiokoulutuksessa on mahdollista harjoitella esimerkiksi vastasyntyneen elvytystä.

Työnantajaselvitys osoittaa, että kätilön amk-tutkinto on pysynyt samanlaisena kuluneet 20 vuotta, vaikka kätilöiden itsenäinen päätöksenteko on lisääntynyt ja toimenkuvassa on selkeää muutosta edistyneen asiantuntijan tasolle. Edelleenkin työpaikoilla ei hyödynnetä koulutuksen tuottamaa kehittämisosaamista.

Selvityksessä tuli selvästi esiin Suomen muista Pohjoismaista poikkeava raskaana olevan seuranta ja hoitojärjestelmä, joka jättää käyttämättä kätilötyön laajan osaamisen.

Lähdeluettelo on saatavissa toimitukselta.